

geležinių dirbinių (2 pav.). Kapo duobės plokščias dugnas fiksuotas 74 cm gylyje.

Kapo 2 V dalis suardyta 2016 m. (prieš tyrimų pradžią) tiesiant požemines komunikacijas nuo Dariaus ir Girėno gatvės važiuojamoje dalyje esančio šulinio į naujai statomą pastatą Dariaus ir Girėno g. 45A. Kapo 2 išlikusi tik R dalis. Kapo duobės kontūro fragmentas orientuotas ŠV–PR kryptimi. Bendras atidengto kapo fragmento ilgis – 1,5 m, plotis – 60 cm. Duobės užpilde pilkoje žemėje aptiktas vienas lipdytos keramikos fragmentas. Kapo duobės dugnas fiksuotas 75 cm gylyje.

Kapo 3 duobės kontūro fragmentas – Š kampas – orientuotas ŠV–PR ašimi. Bendras atidengto kapo fragmento ilgis – 1,1 m, plotis – iki 60 cm. Likusi kapo kontūro dalis tęsiasi PV kryptimi po Dariaus ir Girėno gatvės važiuojamąją dalimi. Kadangi tirtame plote atidengta mažiau nei 1/3 viso kapo kontūro ir atsižvelgiant į tai, kad naujai tiesiant dujotiekį kapas nebuvo ardomas, jis užpildas neištyrus. Visi tiriant atidengti kapai, kaip ir pats Palangos kapinynas II datuoti VIII–XII a.

Vykiant detaliuosius tyrimus taip pat fiksuota ir duobių fragmentų. **Duobės 2** kontūro dalis tęsiasi Š–ŠR kryptimi šaligatvio zonoje. Duobės kontūro fragmento ilgis – 2,07 m, plotis – 63 cm. Duobės užpildas – geltonas–rudas smėlis su gausiais balų rūdų fragmentais. Plokščias duobės dugnas fiksuotas 1,12 m gylyje. Po duobės kontūru fiksuotas rūdingas smėlis. Šioje vietoje greičiausiai buvo stovinčio vandens telkinys, jo kilmė ir atsiradimo aplinkybės nenustatytos.

Palangos kapinyno II (1809) vizualinės apsaugos zonoje nuo detaliųjų tyrimų ploto PR krašto, išilgai Dariaus ir Girėno gatvės, ŠR šaligatvio zonoje, jo PV pakraštyje kasta 26 m ilgio, 40 cm pločio ir iki 90 cm gylio tranšėja, kurioje įžemis nepasiektas.

Palanga Cemetery II on Dariaus ir Girėno Street

In 2016, fragments of three 8th–12th-century inhumations (Figs. 1, 2) were discovered at a shallow depth of 50–80 cm during an investigation in the SE part of the grounds of Palanga Cemetery II. The burials were oriented NW–SE. A large amber bead, sherds of hand built pottery, fragments of bronze chains, and corroded iron artefacts with no clear purpose were found in the grave pits.

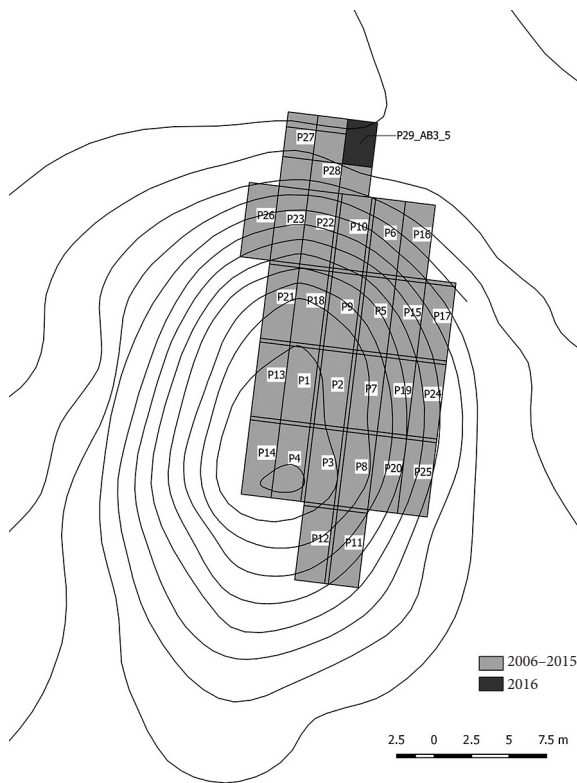
Vykintas Vaitkevičius

Bajorų kapinynas

2016 m. KU ir KŠM tęsė Bajorų kapinyno (Kietaviškių sen., Elektrėnų sav.) tyrinėjimus (*ATL 2006 metais*, 2007, p. 146–153; *ATL 2007 metais*, 2008, p. 192–198; *ATL 2008 metais*, 2009, p. 134–140; *ATL 2009 metais*, 2010, p. 128–135; *ATL 2010 metais*, 2011, p. 116–124; *ATL 2011 metais*, 2012, p. 136–147; *ATL 2012 metais*, 2013, p. 181–191; *ATL 2013 metais*, 2014, p. 156–159; *ATL 2014 metais*, 2015, p. 161–167; *ATL 2015 metais*, 2016, p. 173–178). Radiniai perduoti į KŠM.

2016 m. buvo tęsiami 2014 m. pradėti **ploto 29** tyrimai (tirti 6 m²) (1 pav.). Kaip ir anksčiau metais, pelkėje dirbta sausomis sąlygomis – srūvantį vandenį sulaukė pylimas iš žemių pripiltų maišų, naudotas benzininis siurblys *Honda WB20XT*. Visi archeologiniai sluoksniai buvo plaunami dviejose medinėse plovyklėse su 3x3 mm tankio sietais.

Pradedant ploto 29 Š dalies tyrimus, žemės paviršius buvo nelygus, apaugęs viksvų ir ajerų kupstais. Giliau – pelkės augmenijos šaknų paklotė ir stambūs durpių, pakaitomis su riebaus priemolio, vietomis lyg melsvo šlyno

1 pav. Bajorų kapinyno 2006–2016 m. archeologinių tyrimų planas. V. Vaitkevičiaus brėž.

Fig. 1. A plan of the 2006–2016 investigations at Bajorai Cemetery.

grumstai; čia aptikta pavienių degintinių kaulų, H_{abs} 99,57 m išplauta titnago nuoskalėlė su patina. H_{abs} 99,51 m durpėms baigiantis, pastebėtas pirmasis netaisyklingas 5x4 cm dydžio juodos žemės lopinėlis, keliais centimetrais giliau jų daugėjo, o plotas išsiplėtė (2–3 pav.). Juodoje žemėje aptikta smulkių degintinių kaulų, pavienių žievės ir medžio kamieno gabalėlių, taip pat daug iki 1,5x1 cm dydžio angliukų. Šiame lygyje išryškėjo 1,15x0,55 m dydžio (pailga R–V kryptimi) juodos žemės dėmė, rastas vienas kitas sutrūnijusios medienos, žievės gabalėlis, šiek tiek šaknų. Nors rudos durpingos žemės grumstų pasitaikydavo ir giliau, bet H_{abs} 99,39–99,42 m gylyje kartu su gausėjančiais degintiniais kaulais ir pavieniais keramikos trupiniais plaunant jau buvo matoma ir smėlio akmenėlių priemaiša. Tiriamo ploto Š pakraštyje gausu angliukų. Netrukus čia išryškėjo dviejų apie 25 cm (V) ir 35 cm skersmens (R) anglių dėmelių dalys.

Be to, H_{abs} 99,37–99,47 m buvo išplauti 4 ugnies nelieštų kaulų gabalėliai (4 pav.), tačiau šių kaulų slūgsojimo aplinka (daug sutrūnijusios medienos, šaknų, keli angliukai ir akmenėliai) ir kilmė liko neaiški. Palyginimui, tokių pačių kaulų gabalėlių 2014 m. rasta ir ploto 29 H_{abs} 99,44–99,52 m.

H_{abs} 99,28–99,30 m gylyje aptiktos pirmos didesnės sutrūnijusių medžių šaknys, gerai žinomos iš ankstesnių pelkės tyrimų. Ploto ŠV dalyje H_{abs} 99,29–99,36 m kartu su trūnėsiais dar slūgsojo 3 baltai rusvi granito akmenys. Didžiausias iš jų (13x7,5x5,5 cm) – perdegęs, trupantis. Ploto PR dalyje H_{abs} 99,33 m styrojo stačiai įsmigusio nežinomo medinio dirbinio dalis

2 pav. Tyrimų plotas 29, esant H_{abs} 99,39–99,41 m iš PV. V. Vaitkevičiaus nuotr.

Fig. 2. Excavated area 29 at H_{abs} 99,39–99,41 m, as seen from the SW.

3 pav. Po durpėmis slūgsančios juodos žemės dėmės su radiniais (H_{abs} 99,39 m). V. Vaitkevičiaus nuotr.

Fig. 3. A stain of black soil with finds that lay under the peat (H_{abs} 99,39 m).

5 pav. H_{abs} 99,33 m styrančio medinio dirbinio dalis in situ iš P. V. Vaitkevičiaus nuotr.

Fig. 5. Part of a wooden artefact standing proud in situ at H_{abs} 99,33 m, as seen from the S.

(5–6 pav.), o atidžiai patikrinus medienos radinius aplinkui, ploto ŠV dalyje H_{abs} 99,31 m rasta dar vieno medinio dirbinio (koto?) dalis (7 pav.). Palyginimui, 2012 m. tokiame pačiame gylyje plote 28 H_{abs} 99,30 m gylyje aptikta medinė lazda su įrėžomis.

Iš viso 2016 m. rasta 1 akmens amžiaus laikotarpio titnago nuoskala, 4 ugnies neliesti kauliukai ir 222 g degintinių kaulų, 27 žiestos keramikos trupiniai, 4 medinių dirbinių dalys.

0 3 cm

4 pav. Vienas iš ugnies neliestų kaulų gabalėlių. V. Vaitkevičiaus nuotr.

Fig. 4. One of the bone pieces untouched by fire.

0 5 cm

6 pav. Nežinomo medinio dirbinio dalis. V. Vaitkevičiaus nuotr.

Fig. 6. Part of an unknown wooden artefact.

0 5 cm

7 pav. Nežinomo medinio dirbinio (įrankio ar ginklo koto?) dalis. V. Vaitkevičiaus nuotr.

Fig. 7. Part of an unknown wooden artefact (a tool or weapon handle?).

Bajorai Cemetery

In 2016, KU and KŠM continued the investigation of the bog at the N foot of the hill in Bajorai Cemetery (Elektrėnai Municipality). The N part (6 m²) of area 29 in the bog began to be excavated under dry conditions (Figs. 1–3). A Stone Age flint flake was found but the 222 g of cremated bones, 4 bones untouched by fire (Fig. 4), 27 small sherds of hand thrown pottery, and 4 pieces of wooden artefacts (Figs. 5–7) belong to the 14th–first half of the 15th-century horizon of the cremation cemetery.

Rokas Vengalis

Draučių kapinynas

2016 m. atlikti žvalgomieji tyrimai Draučių miške, spėjamo degintinio kapinyno vietoje (Širvintų r., Jauniūnų sen.). Tirta moksliniais tikslais, siekiant nustatyti spėjamo archeologinio objekto pobūdį ir chronologiją. Prieš tai suartos miško kvartalinės linijos vietoje buvo aptikta smulkių degintinių kauliukų ir keramikos šukelių, todėl spėta, jog čia gali būti iki tol nežinomas kapinynas. Iširti 7 plotai – 1 perkasa ir 6 šurfai, iš viso – 16 m² plotas, atlikti vizualiniai paviršiaus žvalgymai 187 m² dydžio plote bei iškasti 5 kasiniai.

Iki 2014 m. archeologiniai tyrimai šios vietos apylinkėse nevykdyti ir jokių archeologinių objektų nežinota. 2014 m. šio straipsnio autorius vykdė žvalgomuosius tyrimus maždaug 1 km į R ir 1 km į Š nuo šios vietos. Buvo aptiktos 5 naujos archeologinės vietovės, datuotinos mezolitu ir ankstyvuoju neolitu (*ATL 2014 metais*, 2015, p. 112–116). 2015 m. žvalgomuosius tyrimus būsimo dujotiekio trasoje atliko D. Kontrimas. Tyrimų metu buvo iškasta 18 šurfų buvusio ežero krantuose ir saloje, aptikta

pavienių titnago radinių ir nenustatytos chronologijos objektų. Taigi, jau pirmų šiame regione atliktų tyrimų metu nustatyta, kad čia buvusių, dabar jau užpelkėjusių ežerų pakrantės buvo intensyviai apgyvendintos akmens amžiaus laikotarpiu.

2016 m. šioje vietoje vyko žvalgymai toliau ieškant naujų objektų (žr. R. Vengalio straipsnį šiame leidinyje). Vizualiai žvalgant paviršių suartos miško kvartalinės linijos vietoje aptikta keliasdešimt degintinių kauliukų ir smulkių keramikos fragmentų. Dar nežinodamas apie šiuos radinius, toje pačioje vietoje archeologas A. Luchtanas taip pat aptiko apžiestos keramikos, puoštos bangelės ornamentu, šukę. Iš šių radinių spėta, kad šioje vietoje turėtų būti iki tol nežinomas laidojimo paminklas. Siekiant tai išsiaiškinti ir buvo atlikti žvalgomieji tyrimai.

Tyrinėta vieta šiuo metu yra vidury nemažo miško masyvo, apie 3 km į R nuo Kernavės (1 pav.). Apie 200 m į R nuo šios vietos praeityje yra buvęs apie 90 ha dydžio pailgos formos, apie 2,5 km ilgio Š–P kryptimi ir apie 300 m pločio V–R kryptimi ežeras. Ežeras visiškai užpelkėjęs, pelkė nusausinga atvirais melioracijos kanalais. Apie 150 m į Š nuo šios vietos yra keletas reljefo darinių, šiek tiek primenančių pilkapių sampilus, tačiau tiksliai nustatyti, ar tai nėra tiesiog vėjo supustytos kopos, remiantis vien tik išorine išvaizda, sudėtinga.

Prieš žvalgomuosius tyrimus suarta miško kvartalinė linija kelis kartus žvalgyta vizualiai. Žvalgymai vykdyti 64 m atkarpoje (187 m² dydžio plotas), toliau buvo prastas paviršiaus matomumas. Radinių – smulkių degintinių kaulių ir keramikos šukių – aptikta visoje žvalgytoje atkarpoje, tačiau didžioji jų dalis koncentravosi apie 15 m atkarpoje centrinėje žvalgyto ploto dalyje, o kraštuose aptikta tik pavienių radinių. Tas pats plotas žvalgytas ir metalo detektoriumi. Šių žvalgymų metu aptikti